نگاه سبز

### تبلیغات تورهای شکار خارجی در ایران

## شکار قوچ لارستان به قیمت ۱۵هزار دلار

■ **کوشان‌مهران:** در سال ۱۹۰۹ «ناسونوف»، جانورشناس روسی برای نخستین بار «گوسپند کوهی (قوچ) لارستان» را به دنیـای علم معرفی کرد. بـدون بهره‌گیری از دانش ژنتیک، رده‌بندی گونه و در واقع زیرگونه‌های گوسـپندان کوهی فلات ایران تنها از دیدگاه شـکل و به‌ویژه فرم شاخ بسیار دشـوار اسـت ولی در کل، نمونه‌های غربی کشور همچون «ارمنـی» و «عـراق (اراک) » و «اصفهان» را از گونـه «قوچ موفلون» می‌دانند کـه پراکنش واقعی آن در ترکیه و سـاحل شرقی مدیترانه بوده و به وسیله انسان به احتمال زیاد از ۱۰هزارسـال پیش به زیستگاه‌هایی چون جزیره «قبرس»، «کورسـیکا» و «ساردنیا» انتقال یافت و نیای گوسپندان اهلی کنونی را تشکیل داده‌اند. نمونه‌های شرق ایران و به‌ویژه خراسـان مربوط به گروه «اوریال‌ها» هستند که از این میان می‌توان به «اوریال بخارا» و «افغان» و «لاداخ» اشاره کرد.

پاره‌ای از پژوهشگران، نمونه‌های موجود در پارک ملی «بمو» در نزدیکی شـیراز را مرتبط به جمعیت لارسـتان می‌دانند ولی بسـیاری از منابع این زیرگونه را منحصر به لارستان و بوشهر به حسـاب می‌آورند. البته «هریسون» گزارش‌های مشکوکی از مشاهده و شکار گونه‌ای گوسپند کوهی در کوهستان‌های شمالی عمان داشته که به احتمال بسیار زیاد این نمونه‌ها از جنوب ایران به عمان انتقال یافته و گهگاه از اسـارت فرار می‌کنند. اکنون در سایت پرورش و تکثیر در اسـارت Al wabra نمونه‌های زیبایی از قوچ لارسـتان در کنار پازن و دیگر نمونه‌های نایاب خاورمیانه و شـاخ آفریقا وجود دارند. کشـور ایران به راسـتی برای پژوهشـگران و طبیعت‌گـردان و شـکارچیان تروفـی، کلکسـیونی پربار از زیرگونه‌هایی چـون «اوریال ماورای خزر»، «البرز مرکزی»، «ارمنی» و «اصفهان» اسـت. ولی در این میان گوسـپند وحشی لارسـتان تا حدودی مورد بی‌مهری قرار گرفته است. مهندس هوشنگ ضیایی اشاره داشتند که در اواخر دهه ۱۳۵۰، بر پایه سرشماری برآورد شـد که در حدود ۱۰هزار پازن، گوسـپند کوهی و جبیر در جنوب اسـتان فارس وجود دارند ولی پس از چند سال به دلیل برداشـته شدن پوشـش حفاظتی و آزادی عمل دارندگان سـلاح غیرمجاز در کنار تخریب مراتع و اشغال آبشـخورها این میزان به ۱۰۰ فـرد کاهش یافت و در ۱۰ سال گذشته، دست‌اندازی به زیستگاه‌هایی چون «هورمود (هرمود) » به بهانه‌های گوناگون این زیسـتگاه شکننده را به شـدت رو به قهقرا برده اسـت. با درنظر داشتن موارد یاد شـده، مشاهده آگهی تبلیغ تور شکار قوچ لارستان در شبکه اینترنت شاید عجیب درنظر آید. در سایت www.ameri-cana.com می‌توان شرایط شکار زیرگونه‌های گوسپندان کوهی، پازن و آهو را در ایران دید و با بهایی در حدود ۱۵هزار دلار می‌توان به نمونه مورد نظر دست یافت. ولی لطفا خشمگین نشده و کسی را به رگبار دشنام نگیرید! مگر در منطقه قبیله‌ای‌نشین تورگار بلوچستان پاکستان مدیریت زیستگاه و شکار «قوچ اوریال افغان» و «بز مارخور سـلیمان» در کنار افزایش جمعیت گونه و بهبود شرایط زیستگاه برای دیگر گونه‌ها باعث درآمدزایی و بهبود شرایط زیست در جامعه‌ای نشد که حمل اسلحه نشانه مردانگی بوده و ریش‌سـپیدان قبایل حـرف اول و آخر را می‌زنند؟ در این مورد بحث بهره‌کشی یا بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی مطرح اسـت. باید این پرسش مطرح شود که در زیستگاهی چون هورمود لارستان و دیگر نواحی زیستگاه این‌گونه، در کنار ورود شـکارچیان خارجی چه تفاوتی در کیفیت و مدیریت زیسـتگاه انجام شده و جوامع محلی از این چرخه مالی چه بهره‌ای می‌برند؟

نکته مهم دیگر که مدیریت این‌گونه برنامه‌های شکار در ایران را به زیر سوال می‌برد، سن نمونه‌های شکار شده است. در تصاویر وب‌سایت‌هایی که تورهای شکار در ایران برگزار می‌کنند، تصاویر نمونه قوچ‌های اصفهان و شیراز شکار شده با سنی در حدود سه سال به چشم می‌خورد که از دیدگاه تروفی فاقد ارزش هسـتند. با ایـن وجود تصاویر حاکی از شـکار آن به دست شکارچیان خارجی اسـت. از شواهد امر پیداسـت که نظارت چندانی بر کارکـرد گردانندگان تورهای شـکار خارجی در ایران وجود ندارد و بسـیاری از شـکارچیان خارجی بدون آموزش و آشنایی با گونه‌های ایران به نخستین جنبنده پیش رو شلیک می‌کنند. یکی از موارد قابل بحث در صنعت شـکار ایران، عدم شفافیت لازم اسـت. کشورهایی چون ترکیه و پاکستان با مدیریت واقع‌گرایانه به جای بهره‌کشی از جمعیت زیستگاه‌های رو به قهقرا، در کنار درآمدزایی و کارآفرینی توانسته‌اند به افزایش جمعیت گونه‌های شـکاری و مهم‌تر از همه ایجاد ثبات و پاسداشت زیستگاه‌های شکننده دست یابند. تنها یوزپلنگ در حکم رگ گردن و ناموس ما نیسـت. گوسـپند کوهی لارستان به عنوان کوچک‌ترین عضو این خانواده در جهان، در زیستگاه‌هایی با شرایط دشوار و شکننده بی‌گمان ارزش و اعتباری همپایه یوز آسیایی دارد. پاسداشت زیستگاه‌ها در کنار ثبـات و افزایش جمعیـت این‌گونه، باعث بهبود وضعیـت گونه‌هایی چون جبیر و پازن خواهد شـد و این احتمال پیش خواهد آمد که به تدریج با افزایش جمعیت و بهبود شرایط زیستگاه، گوسپندان کوهی لارستان گام به گام قادر به جاگیری و احیای جمعیت خود در زیستگاه‌های قدیم خویش باشند. در حال حاضر، جمعیتی از گوسپندان کوهی لارستان در یک فنس در پارک جنگلی چیتگر وجود دارند و شـایعه‌ای وجود دارد که پس از پاره شدن فنس و فرار چند نمونه، برای خالی نبودن عریضه تعدادی گوسپند کوهی البرز مرکزی به این جمعیت ایزوله اضافه شده است. (این مورد در منطقه گنوی هرمزگان به تحقق پیوست که نمونه‌های غیربومی به جمعیت بومی اضافه شد.) به هوش باشـیم! مدیریت شـکارگاه و صنعت شکار با شکل فعلی مدیریت محیط‌زیسـت در ایران سازگار و منطبق نیست. تجربه کشوری چون پاکستان بیش از تجربیات کشورهایی چون بلژیک و انگلیس با صدها سال قوانین مدون شکار در ایران کاربردی است.

### گزارش «شرق» از صید غیرقانونی یک گونه خزنده «در خطر انقراض» در میدان نفتی آزادگان

# سوپ لاک‌پشت فراتی، غذای چینی‌ها در «هورالعظیم»

مژگان جمشیدی

عکس: بارید صفایی مهرو

با وجود واگذاری بیش از ۴۰میلیارد دلار قرارداد توسعه میادیـن نفت و گاز در منطقـه آزادگان و پارس جنوبی به شرکت‌های مختلف چینی و تاخیر این شرکت‌ها در اجرای پروژه‌های چند ده‌میلیاردی که بارها مورد اعتراض مسوولان و کارشناسان نفتی کشور قرار گرفته، حالا اما طبیعت و تنوع زیستی بی‌همتای هورالعظیم در منطقه نفتی آزادگان هم بی‌نصیب از آسیب چینی‌ها نمانده است.

تصاویر تهیه شده از محوطه کارگاهی یکی از کمپانی‌های چینی مستقر در تالاب هورالعظیم (میدان نفتی آزادگان) نشان می‌دهد که صید و زنده‌گیری گونه لاک‌پشت فراتی - یکـی از کمیاب‌ترین گونه‌های لاک‌پشـت ایران - برای تهیه نوعی غذای سنتی چینی موسوم به «سوپ لاک‌پشت لاک‌نرم» نه تنها شایعه نبوده که بلکه مدت‌هاست در جریان است و همچنان ادامه دارد. با این حال هنوز مشخص نیست چرا سازمان حفاظت محیط‌زیسـت با وجود اطلاع از این موضوع در برابر این اقدام پیمانکار چینی و وزارت نفت ایران سکوت اختیار کرده است.

موضـوع صیـد و زنده‌گیری لاک‌پشـت فراتـی که از کمیاب‌ترین گونه‌های لاک‌پشت ایران در منطقه به شمار می‌رود از شـش ماه قبل بارها توسـط برخی محیط‌بانان محیط‌زیسـت و حتی برخـی کارمنـدان وزارت نفت در هورالعظیم به اطلاع خبرنگار روزنامه «شرق» رسید اما تا این زمان هیچ تصویر و مدرکی دال بر صحت این ادعا در اختیار نبود و برخی مسوولان و کارشناسان اداره کل محیط‌زیست استان خوزسـتان نیز با وجود تایید موضوع حاضر به ارایه اطلاعات نبودند.

تـلاش خبرنگار «شـرق» نیز بـرای بازدیـد از تالاب هورالعظیم به دلیل نظامی بودن منطقه و حضور پیمانکاران متعـدد نفتی در هورالعظیم بارها بی‌نتیجه ماند اما نتیجه گفت‌وگو با برخی کارگران و کارشناسان مستقر در منطقه نشـان داد که با وجود واکنش ایرانی‌ها نسبت به سرو این غذا در محوطه آشپزخانه چینی‌ها، کارگران چینی همچنان کار خـود را انجـام می‌دهند و با پرداخـت وجه ناچیز به سـاکنان فقیر و بومی منطقه، آنها را برای صید لاک‌پشت لاک‌نرم در تـالاب هورالعظیم ترغیب می‌کنند. در همین حال یکی از کارشناسان شرکت نفت مستقر در منطقه که نخواست نامش فاش شود به خبرنگار «شرق» گفت: سال گذشته در پی شدت گرفتن صید غیرقانونی لاک‌پشت‌ها از هورالعظیم که گفته می‌شـود گونه‌ای در خطر انقراض اسـت، ظاهرا محیط‌بانان این موضوع را به اطلاع اداره کل محیط‌زیست استان خوزستان رساندند و از این رو جلسه‌ای با حضور مدیران شرکت نفت مستقر در منطقه و اداره کل محیط‌زیست استان خوزستان در تاریخ ۲۴ خرداد ماه سال ۹۰ تشکیل شـد و تذکرات لازم از سـوی مدیر کل وقت محیط‌زیست به شرکت نفت داده شد تا پیمانکار چینی را از این اقدام منصرف کند اما باز هم صید لاک‌پشت‌ها ادامه یافت. وی افزود: لاک‌پشـت تنها گونه جانوری نیست که چینی‌ها برای غذا استفاده می‌کنند. آنها از سگ‌های ولگرد و گرازهای موجود در حاشیه نیزارهای تالاب هم برای تهیه غذا استفاده می‌کنند و برای این کار از روستاییان و بومیان بهره می‌برند. این کارشناس در ادامه می‌افزاید: سال گذشته یک دستگاه خودرو پیکاپ در حالی که تعدادی لاک‌پشت فراتی در آن موجود بود، توسـط محیط‌زیست توقیف شد که نتیجه آن همان جلسه مشترک محیط‌زیست و نفتی‌ها بود ولی به نظر می‌رسـد برای جلوگیـری از این تخلفات نیاز به برخوردهای جدی و قهریه و نظارت بیشـتر توسط محیط‌زیست است که تاکنون صورت نگرفته و تنها به همان جلسه و چند نامه در سال گذشته بسنده کردند.

به گفته این کارشـناس مسوول، لاک‌پشت‌ها به دلیل اینکه گفته می‌شـود یک غذای اشرافی محسوب می‌شود تا آمدن مدیران این شـرکت چینی معمولا در سـطل‌ها نگهداری می‌شوند و وقتی مدیری چینی از تهران به منطقه می‌آید این لاک‌پشت‌ها برای سوپ لاک‌پشت مورد استفاده آشـپزهای چینی قرار می‌گیرد به همیـن دلیل کارگران ظاهـرا کمتر این غذا را می‌خورند و اگر قرار باشـد غذایی غیراز غذای معمول بخورند از گرازها و سگ‌های شکار شده استفاده‌می‌کنند.

**چرا لاک‌پشت فراتی؟**

لاک‌پشت فراتی با نام علمی Rafetus euphraticus یکی از ۱۰ گونه لاک‌پشت شناسایی شده در ایران است که در آخریـن رده‌بندی اتحادیه جهانی حفاظت در فهرسـت گونه‌های در خطر انقراض جهان به ثبت رسـیده اسـت. از این ۱۰ گونه، ۵ گونه در دریا، ۲ گونه خشکی زی و ۳ گونه هم سـاکن آب‌های شیرین داخلی هسـتند. در این میان تنها لاک‌پشـت فراتی است که از لاک‌نرم بهره برده و چون چینی‌ها بزرگ‌ترین مصرف‌کننده لاک‌پشـت‌های نرم در جهان هستند و انگار حالا بعد از حضورشان در ایران نیز قرار نیست ترک عادت کنند ، این بار به لاک‌پشت‌های کمیاب فراتی ایران روی آورده‌اند. هانیه غفاری، دانشجوی دکترای محیط‌زیسـت که بیش از ۱۰ سال اسـت روی لاک‌پشت فراتی در ایران ، عراق و ترکیه پژوهش انجام داده به «شرق» می‌گوید: لاک‌پشت فراتی همان‌گونه که از نامش پیداست سـاکن دجله و فرات و سرشاخه‌های این رودخانه است. در ایران، عراق، ترکیه و نیز سـوریه پراکندگـی دارد. در ایران این نوع لاک‌پشت در رودخانه‌های دز، کرخه، کارون، تالاب هورالعظیم و شادگان در خوزستان زیست می‌کند.

وی می‌افزاید: متاسفانه پژوهش‌ها روی این گونه لاک‌پشت بسیار محدود بوده و در عراق و ترکیه به دلیل اوضاع نامناسب امنیتی و دغدغه‌های دیگر تاکنون کار منسجمی انجام نشده، درترکیه نیز فقط یـک نفر روی این موضوع کار کرده است. این پژوهشگر خزنده‌شـناس بزرگ‌تریـن تهدیـد لاک‌پشـت فراتی را در کشـورهای منطقـه تخریب زیسـتگاه با تخلیه فاضـلاب و احداث سـدهای متعدد عنوان می‌کند و می‌افزاید: بحث تخلیه فاضلاب به رودخانه‌ها در خوزسـتان بسیار جدی است اما ساخت سدها نیز می‌تواند زیستگاه‌های ساحلی که مورد استفاده لاک‌پشت‌ها برای تخمگذاری قرار می‌گرفتند را نابود کند.

او در پاسـخ به این پرسـش که آیـا تاکنون در جریـان تحقیقات خود به مـوردی از صید لاک‌پشـت‌ها برای تهیه غـذا برخورد کـرده، می‌گوید: در ایران این‌گونه مصرف غذایـی ندارد اما بارها از برخی مردم بومی شنیدم که ظاهرا چینی‌ها لاک‌پشت‌های هورالعظیم را می‌گیرند ولی متاسـفانه امکان بازدیـد از این منطقه و تحقیقات بیشتر تاکنون برایم میسر نشده و دانسته‌های من نیز تنها به همین شنیده‌ها ختم شده ولی در اینکه چینی‌ها این کار را می‌کنند شکی نیست.

وی می‌افزاید: سوپ لاک‌پشت لاک‌نرم در چین و دیگر کشـورهای جنوب شرق آسـیا یکی از غذاهای گران‌قیمت اسـت. در چین یک گونه لاک‌پشت لاک‌نرم که می‌توانیم آن را گونه خواهری لاک‌پشت فراتی خودمان بدانیم به نام Rafetus swenhoel زیست می‌کرد که آنقدر برای تهیه غذا مورد استفاده‌های تجاری قرار گرفت که نهایتا منقرض شد. متاسفانه از این گونه تنها یک فرد باقی مانده و سال‌هاست که دانشمندان در ویتنام و چین در جست‌وجوی فرد دیگری از این جمعیت هستند تا با این ماده باقیمانده جفت‌گیری کند اما هنوز موفق نشدند. در حال حاضر این لاک‌پشت تنها در باغ وحش سوزو در چین نگهداری می‌شود.

این محقق با ذکر این نکته که تاکنون بیش از ۲۰ گونه لاک‌پشـت لاک‌نرم در جهان شناسایی شده، می‌افزاید: در عین حال دیگر گونه‌های لاک‌پشـت لاک‌نـرم به وفور در چین پرورش داده می‌شـود تا به عنوان غذای مورد علاقه چینی‌ها در رستوران‌ها سرو شود از این رو چین بزرگ‌ترین مصرف‌کننده انواع لاک‌پشت لاک‌نرم در جهان است.

**چینی‌ها با لاک‌پشت یک سوپ سنتی تهیه می‌کنند و حتی قبل از آن در حالی که حیوان زنده است گردن لاک‌پشت را می‌برند و خونش را می‌خورند چون معتقدند خون لاک‌پشت عمرشان را زیاد می‌کند و باعث تاسف است اگر در ایران نیز با ذخایر زیستی و گنجینه‌های طبیعی کشورما این‌گونه رفتار کنند**

او می‌گوید: چینی‌ها با لاک‌پشت یک سـوپ سـنتی تهیه می‌کنند و حتـی قبل از آن در حالی که حیوان زنـده اسـت گـردن لاک‌پشـت را می‌برنـد و خونش را می‌خورند چون معتقدند خون لاک‌پشـت عمرشان را زیاد می‌کند و باعث تاسـف است اگر در ایران نیز با ذخایر زیسـتی و گنجینه‌های طبیعی کشورما این‌گونه رفتار کنند.

سوپ لاک‌پشت یک غذای سنتی در استان آنهویی چین است که سال‌هاست به یکی از هشت غذای اصلی و سـنتی چینی‌ها بدل شـده است. براساس آمارهای موجود تنها تا سال ۲۰۰۷ بیش از یک‌هزار مزرعه پرورش لاک‌پشـت لاک‌نرم در چین موجود بوده که اقدام به پرورش لاک‌پشت لاک‌نرم برای تهیه غذای مورد علاقه چینی‌هـا می‌کرد. از این رو در سـال‌های اخیر قیمت این غذا به دلیل فراوانی تولید تا حد زیادی کاهش یافته است. آمارهای دیگری نیز نشان می‌دهد از سال ۲۰۰۸ تاکنون هر ساله ۱۲۸میلیون لاک‌پشت لاک‌نرم روانه رستوران‌های این کشور شده است. اما برخی گونه‌ها هستند که همچنان از قیمت بالایی در چین برخوردارند.

**چرا پای چینی‌ها به هورالعظیم باز شد؟**

اینکـه پـای چینی‌ها چطور بـه هورالعظیم باز شـد، برمی‌گردد به مصوبه شـورای‌عالی اقتصاد و مصوبه هیات دولـت در سـال ۱۳۸۷. در این زمان دولت تصمیم گرفت ۷۵۰۰ هکتـار از تالاب هورالعظیم در ایران را به مدت ۳۰ سال به وزارت نفت واگذار کند و از سازمان محیط‌زیست و سازمان جنگل‌ها نیز خواست تا دو ماه دیگر این مصوبه را اجرایی کنند. هر چند در مصوبه دولت اشـاره‌ای به تالاب هورالعظیم نشـده بـود و صحبت از منطقـه آزادگان بود اما ناگفته پیدا بود که این عرصه جایی نیسـت جز تالاب زخم‌خـورده هورالعظیم. تالابی که گوشـه‌ای از مجموعه تالاب‌های بین‌النهرین در غرب آسیا بوده و اکنون ۹۰درصد آن از بین رفته تا منشا ریزگردهای آسمان ایران و کشورهای منطقه باشد و تنها کمتر از ۱۰درصد آن در ایران باقی مانده و از سال‌ها قبل نیز شرکت نفت در صدد اکتشاف نفت در این منطقه بود. در همین زمان نگارنده بارها با درج گزارش از این اقدام، نسبت به نابودی تنها قسمت باقیمانده تالاب هورالعظیم هشـدار داد اما مسوولان سازمان محیط‌زیست تنها موضوع را انکار می‌کردند. سازمان محیط‌زیست زمانی متوجه اهمیت موضوع شـد که دیگر زمان برای چانه‌زنی گذشـته بود و باید تالاب را دو دسـتی تقدیم وزارت نفت می‌کرد و در قبال ۱۹ شـرط ۷۵۰۰ هکتـار از این اراضی را به وزارت نفت می‌داد. اما این شـروط نیز عملی نشـد و حالا دلاور نجفی، معاون اسـبق سازمان محیط‌زیست در سال ۱۳۸۷ خود معترف است که وزارت نفت تعهداتش را عملی نکرد. از این بدتر حضور پیمانکاران چینی در منطقه بود. پیمانکارانی که نه تنها تعهدات‌شـان را در قبال دولت ایران به جا نیاوردند و در نتیجه تعلل‌های بی‌دلیل‌شان تنها باعث شـدندمیلیاردها دلار سـرمایه ایران یا از بین برود یا نصیب طرف عراقی در میدان نفتی آزادگان شود. حالا حتی به تنوع زیسـتی ایران هم رحم نمی‌کنند و کمر همت به نابودی یکی از گونه کمیاب ایران و منطقه بسته‌اند. این در حالی است که لاک‌پشت فراتی از گونه‌های در خطر انقراض جهان قرار دارد و اگر قرار باشـد در کنار تخریب زیستگاه و انـواع آلودگی‌ها و فاضلاب‌ها که زیسـتگاه این حیوان را محاصره کرده، همین اندک جمعیت باقیمانده هم سـر از سـفره و شکم چینی‌ها درآورد، شاید دیگر تا کمتر از پنج سـال دیگر چیزی از این حیوان باقـی نماند و همان‌گونه که لاک‌پشـت نرم خودشان را تا سر حد انقراض خوردند و نابود کردند، لاک‌پشت فراتی را هم نابود کنند. در این میان آنچه شگفت‌آور است سکوت سازمان محیط‌زیست در برابر پیمانکاران متخلف خارجی است که تنوع زیستی ایران را هدف قرار داده‌اند. امروز لاک‌پشت و گراز، شاید فردا قورباغه و وزغ و پس‌فردا گربه‌سانان ایرانی! فقط بستگی به این دارد که پروژه بعدی چینی‌ها در کدام نقطه ایران باشد.

لاک‌پشت‌های فراتی پشت در آشپزخانه کارگران چینی در میدان نفتی آزادگان

## ساخت بزرگراه‌های ویژه دوچرخه در پایتخت دانمارک

مهدیه نصرتی

حـدود ۳۵درصـد از سـاکنان پایتخـت دانمارک دوچرخه‌سـواری را به سیستم حمل‌و نقل درون‌شهری یا استفاده از اتومبیل شخصی ترجیح می‌دهند. مسوولان کپنهاگ در پی ساخت ۲۶ مسیر ویژه دوچرخه‌سواری از حومه تا مرکز این شـهر هستند. تردیدی نیست که دوچرخه‌سواری برای سلامت بدن مفید است. به عنوان مثال کسانی که هر روز دوچرخه‌سواری می‌کنند کمتر به بیماری‌های قلب و عروق دچار می‌شوند؛ حتی اگر مسیر دوچرخه‌سواری خیابان‌های شهر باشد.

مسـوولان شهر کپنهاگ، پایتخت دانمارک، در نظر دارند با گسترش مسیرهای دوچرخه‌سواری در این شهر، هزینه‌های درمانی را کاهش دهند. در این شهر ساخت ۲۶ مسیر پرسرعت دوچرخه‌سواری طراحی شده است.

با اسـتفاده از این مسیرها امکان طی‌کردن مسافت ۱۵ کیلومتری از حومه تا مرکز کپنهاگ آن‌هم با سرعت متوسـط ۲۰ کیلومتر در سـاعات، در ۴۵ دقیقه فراهم می‌شود. این مسیرها تنها چند تقاطع با خیابان‌ها دارند؛ به همین دلیل توقف تنها پشت چند چراغ قرمز اجباری است. هدف از ساخت این مسیرها ترغیب بیشتر مردم به استفاده از دوچرخه برای طی مسیرهای درون‌شهری است. افزایش شمار دوچرخه‌سـواران، ترافیک و تولید گاز دی‌اکسـیدکربن را کاهش خواهد داد. علاوه بر آن سیاستمداران دانمارکی امیدوارند با آغاز بهره‌برداری از این ۲۶ مسـیر، هزینه درمان و سـلامت جامعه سالانه ۴۰میلیون یورو کمتر شود.

محاسبه پژوهشـگران اتریشی نشـان می‌دهد که تاثیر مثبت هر کیلومتر دوچرخه‌سـواری بر سـلامت بدن به طور متوسط ۹۰ سنت از هزینه‌های درمانی کم می‌کند. ایفا باکال، شـهردار محیط‌زیست کپنهاگ، در گفت‌وگو به تارنمای اینترنتی اشپیگل تصریح می‌کند که ترغیب ساکنان خارج و داخل شهر به استفاده بیشتر از دوچرخه‌سواری مزیت‌های بسیاری به همراه دارد.

او می‌افزایـد: «از صـد سـال پیش که ما سـاخت مسیرهای دوچرخه‌سـواری را آغاز کردیم، همکاری با محله‌های اطراف شهر برای ساخت مسیرها بهترین کاری بود که می‌توانستیم برای دوچرخه‌سواران انجام دهیم.» حدود ۳۵درصد از سـاکنان کپنهاگ برای طی مسـیر روزانه خانه تا محل کار یا دانشـگاه استفاده از دوچرخه را به سـرویس حمل‌ونقل عمومی یا اتومبیل شخصی ترجیـح می‌دهند. دلیل آن هم نیاز به وقت کمتر برای طی‌کردن مسیر است.

در حال حاضر تمامی مسیرهای جدید ویژه دوچرخه در کپنهاگ پس از طراحی اولیه توسط دوچرخه‌سواران آزمایش شدند. بیشتر دوچرخه‌سـواران از توقف مکرر پشت چراغ قرمز گله‌مند بودند. در نتیجه نقشه مسیرها بازنگری شـد و در محل تقاطع‌هـا زیر گذر یا پل‌هایی در نظر گرفته شـد تا امکان حرکت سریع با توقف کم فراهم شود. در محله‌های داخل شهر که از توقف پشت چراغ قرمز گریزی نیسـت، حدود ۴۰ تا ۵۰ متر مانده به چراغ راهنمایی نمایشگری نصب شده که با شمارش معکوس زمان سبز شدن چراغ را نشان می‌دهد. درنتیجه دوچرخه‌سوار می‌تواند سرعت خود را با زمان سبز شدن چـراغ راهنمایی تنظیم کند. در نهایت هم اگر پرهیز از چراغ قرمز ممکن نباشـد، میله‌هایی نصب شده‌اند که دوچرخه‌سـوار می‌تواند به آنها تکیه کند. سکوهایی به ارتفاع ۲۰سانتی‌متر هم ضرورت پیاده‌شدن از دوچرخه را برطرف می‌کنند. هزینه ساخت این ۲۶ مسیر پرسرعت بـرای دوچرخه‌سـواران ۳/۳میلیون یـورو خواهد بود. سیاستمداران دانمارکی البته به بازده این سرمایه‌گذاری اطمینان دارند.

یادداشت

## آیا دزفول شهر پاک خوزستان است؟

مجتبی گهستونی

■ با اینکه براسـاس تصمیم اتخاذشـده توسط ستاد هماهنگی هوای پاک اسـتان خوزسـتان، شهر دزفول بـه دلیـل برخـورداری از شـاخص‌های بهداشـتی و زیست‌محیطی اعلام‌شـده به‌عنوان شـهر پاک استان خوزسـتان معرفی شده اما پرسش این اسـت آیا واقعا دزفول، شـهر پاک خوزسـتان اسـت؟ شـاخص‌هایی که باعث شـده این تصمیـم برای دزفول اتخاذ شـود، ارتقای سـرانه فضای سبز به میزان ۱۷ متر مربع، نصب تصفیه‌خانه فاضلاب شـهری و بهره‌برداری از فاز اول آن و جلوگیری از تخلیه فاضلاب‌های شهری به رودخانه دز، ایجاد مرکز معاینه فنی خودروهای سبک، بهبود سیستم مدیریت پسـماندهای شهری شامل جمع‌آوری مکانیزه پسـماندها و تفکیک از مبدا بـا ارایه آموزش‌های چهره به چهره به شـهروندان همچنیـن تهیه طرح مطالعات کمپوسـت و بازیافت و فراهم شـدن مقدمـات اجرای طرح، تجهیز ۵۰درصد از بیمارستان‌ها به سیستم امحا و تصفیه‌خانه فاضلاب، ایجاد و راه‌اندازی مرکز تحقیقات زیست‌محیطی شـمال خوزسـتان و نصب و راه‌اندازی ایستگاه سـنجش آلودگی هواست. اما این همه واقعیت نیست. اما نباید غافل بود که گاهی آلودگی رودخانه دز به دلیل تخلیه رسوبات باعث نگرانی‌های بی‌شمار برای مردم و دوستداران محیط‌زیسـت شده است. درهمین خصوص در پنجم شهریور تخلیه رسوبات سد تنظیمی دز در محدوده شـهری دزفول موجب آلودگی شـدید رودخانه دز شـد که آلودگی مذکور هفت سـاعت ادامه داشته است. رییس اداره حفاظت محیط‌زیست دزفول با انتقاد از این اقدامات مخرب می‌گوید: هرساله تخلیه آنی رسوبات پشت سدهای تنظیمی رودخانه دز بدون مجوز زیسـت‌محیطی موجب افزایش کـدورت آب و آلودگی شـدید اکوسیسـتم آبی می‌شـود که به دلیل کاهش اکسیژن محلول خسارت‌های فراوانی را به زیستگاه آبزیان آب شیرین وارد می‌آورد. فرهاد قلی‌نژاد افزود: هم‌اکنون کارشناسان این اداره درحال تخمین میزان تلفات آبزیان و خسـارت وارده به رودخانه دز و بررسـی علت تخلیه رسوبات در فصل تابستان بوده واز مسوولان سازمان آب و برق خوزستان به‌ویژه شبکه بهره‌برداری آبیاری ناحیه شمال خوزستان درخواست شده که علت آلودگی مذکور را سریعا اعلام کنند. رودخانه زیبای دز سومین رودخانه پرآب کشـور بوده که علاوه بر نقش حیاتی در اسـتان خوزستان زیستگاه گونه‌های جانوری آبزیان مهمی چون انواع ماهیان گرمابی وگونه در خطر انقراض لاک‌پشـت فراتی است.

**جنگل بلوط سالند کوه حمایت شود**

کوه سـالند بـا ارتفاع حـدود ۲۲۰۰ متـر یکی از زیسـتگاه‌ها و رویشـگاه‌های غنی و ارزشـمند زاگرس میانی محسوب می‌شود که در شمال شهرستان دزفول واقع شـده است. سـالند کوه با پوشش جنگلی زاگرس رویشـگاه درختانی چون بلوط ایرانی، کیکم، بنه، بادام، زالزالک وحشـی، نارون، انجیر کوهی، گردوی وحشـی و انار اسـت. در این کوه حیواناتـی چون پلنگ، خرس، گرگ، سنجاب ایرانی، روباه، کبک، تیهو و دارکوب زیست می‌کنند. پوشش انبوه جنگلی زاگرس، وجود چشمه‌ها و رودخانه‌های سالند را به یکی از ارزشمندترین و غنی‌ترین زیسـتگاه‌های جانوری تبدیل کرده است. سالند با آب و هوای اقلیم زاگرس دارای تابستان‌های معتدل و زمستان سرد و برف‌گیر از کوهستان‌های ییلاق عشایر بختیاری محسوب می‌شود و سـالانه پذیرای عشایر و مسیرکوچ عشـایر است. مسیر شکافی جاده دسترسی به دهستان احمدفداله جهت برق‌رسانی به روستاهای منطقه به دلیل عدم رعایت مسایل اکولوژیک باعث تهدید این زیستگاه غنی شده است. تسهیل دسترسی متخلفان ذغال‌گیری فرسایش ناشی از مسیر شـکافی جاده موجب تخریب زیسـتگاه و جنگل و قطع بسـیاری از درختان تنومند بلوط و افزایش شکار زیستمندان و رهاسازی پسماندها در محیط‌زیست شده است، که می‌طلبد اقدامات سریعی چون مهار فرسـایش دیواره‌های جاده، احداث پاسـگاه جنگل‌بانی، پیش‌بینی سایت گردشگری، پیشنهاد سالند کوه به‌عنوان منطقه حفاظت‌شده در جهت جلوگیری از تخریب و نابودی منطقه بکر سالند کوه صورت گیرد.

**زنده‌گیری پرندگان کمیاب**

گاهـی اوقات پیش می‌آید که بـه بازارهای قدیمی و مرکـزی شـهر خودتـان سـر می‌زنیـد و در آنجا با پرنده‌فروشانی مواجه می‌شوید که انواع پرندگان کمیاب و پرندگان معمولی را در قفس‌هـای خود جای داده‌اند. دزفول به دلیل برخورداری از باغات ، مراتع و جنگل‌های گسترده یکی از شـهرهایی است که هم پرنده‌ها در آن شکار و هم در بازار عرضه می‌شود.

عرضه و فروش پرندگان وحشی زنده در بازار دزفول و سایر محله‌های این شهر از ابتدای تابستان سال‌جاری تاکنون با بازرسـی از مغازه‌های عرضه و فروش پرندگان وحشی زنده توسط ماموران یگان حفاظت محیط‌زیست دزفول تحت کنترل قرار گرفته اسـت که در گشـت و کنترل‌های مذکور تعداد ۱۰قطعه بلبل خرما، پنج قطعه مـرغ مینا، چهار قطعه کبـک و ۱۰ قطعه انواع پرندگان وحشی دیگر کشف و به طبیعت رهاسازی و پرونده تخلف متخلفان به مراجع قضایی ارایه شده است. کنترل عرضه و فروش پرندگان وحشـی در سطح شهرستان دزفول با هدف جلوگیری از قاچاق پرندگان و سایر جانوران وحشی و حفاظت از تنوع زیستی صورت گرفته است. زنده‌گیری ، عرضه و فروش جانوران وحشی به‌ویژه پرندگان آوازخوان موجب خروج گونه‌های حیات وحش از طبیعت و کاهش تعداد گونه‌ها به دلیل اختلال در چرخه زندگی طبیعی آن شده و معمولا زندگی در اسارت به دلیل عدم تامین شـرایط زیسـتی گونه موجب کاهش طـول عمر گونه می‌شود.